

5.5.2. Občanská výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

„Vzdělávací obor Výchova k občanství se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobností druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Seznamuje žáky se vztahy v rodině a širších společenstvích, s hospodářským životem a rozvíjí jejich orientaci ve světě financí. Přibližuje žákům úkoly důležitých politických institucí a orgánů, včetně činností armády, a ukazuje možné způsoby zapojení jednotlivců do občanského života. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.“ (Citováno z RVP ZV 2023)

Vzdělávací oblast předmětu

- postupné formování a rozvíjení občanského profilu žáků
- orientace ve významných okolnostech společenského života
- utváření vztahů žáků ke skutečnosti
- formování vnitřních postojů žáků k důležitým oblastem lidského života
- formování vědomí odpovědnosti za vlastní život
- vedení k sebepoznávání

Průřezová témata

- OSV (sociální rozvoj, osobnostní rozvoj)
- VDO (občan, občanská společnost a stát, formy participace občanů v politickém životě, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování)
- EGS (Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět, jsme Evropané)
- MKV (kulturní diference, lidské vztahy, etnický původ, multikulturalita, princip sociálního smíru a solidarity)
- EV (lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí)
- MDV (tvorba mediálního sdělení, práce v realizačním týmu)

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Vyučující využije všech forem a metod práce k tomu, aby žák dosáhl požadovaných kompetencí. Důraz je kladen na praktické osvojování dovedností, získávání zkušeností a rozvíjení klíčových kompetencí.

Kompetence

Kompetence k učení

- Žáci vybírají a využívají vhodné způsoby a metody pro efektivní učení, propojují získané poznatky do širších celků, nalézají souvislosti
- Žáci získané poznatky hodnotí, třídí a vyvozují z nich závěry

Postup: vedení žáků k ověřování důsledků, poskytování metod, při kterých docházejí k objevům, řešením a závěrům žáci, zadávání úkolů způsobem, který umožňuje volbu různých postupů

Kompetence k řešení problémů

- Žáci tvořivě přistupují k řešení problému, umí vyhledat vhodné informace, pracovat s nimi a umí nalézt řešení
- Žáci umí kriticky myslet a jsou schopni hájit svá rozhodnutí

Postup: kladení otevřených otázek, volný přístup k pomůckám

Kompetence komunikativní

- Žáci formulují a vyjadřují své myšlenky a názory souvisle a kultivovaně
- Žáci umí naslouchat promluvám druhých lidí, vhodně na ně reagují
- Žáci komunikují na odpovídající úrovni
- Žáci umí využívat ke komunikaci vhodné technologie

Postup: zájem o náměty, názory, zkušenosti žáků, vedení žáků k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu, podněcování žáků k argumentaci, vytváření příležitostí pro komunikaci mezi žáky

Kompetence sociální a personální

- Žáci umí spolupracovat v týmu, vzájemně si naslouchají a pomáhají,
- Žáci upevňují dobré mezilidské vztahy
- Žáci umí hodnotit svoji práci i práci ostatních

Postup: hodnocení žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok, vedení žáků k tomu, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti

Kompetence občanské

- Žáci znají legislativu a obecné morální zákony a dodržují je
- Žáci respektují názory ostatních
- Žáci si formují volní a charakterové rysy
- Žáci se zodpovědně rozhodují podle dané situace

Postup: vyžadování dodržování pravidel slušného chování, vedení žáků k prezentaci jejich myšlenek a názorů

Kompetence pracovní

- Žáci jsou vedeni k efektivitě při organizování vlastní práce

Postup: dodávání sebedůvěry, napomáhání podle potřeby při cestě ke správnému řešení, vedení ke správnému způsobu používání techniky a vybavení

Digitální kompetence – Občanská výchova 2. st.

<p>a. ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti; samostatně rozhoduje, které technologie pro jakou činnost či řešený problém použít</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Online procvičování v různých prostředích (online rozhraní pro učebnice Project, online kvízy – např. Quizizz, Quizlet, Wordwall, apod.)</i> • <i>Práce s počítačem/telefonem/tabletem</i> • <i>Projekt + prezentace/plakát/referát v programu MS PowerPoint či online editoru</i> • <i>Svátky a slavnosti po celém světě – přístup k informacím díky internetu a globalizaci, multikulturalita</i>
<p>b. získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vyhledávání informací, vhodná volba klíčových slov pro fulltextové vyhledávače</i>
<p>c. vytváří a upravuje digitální obsah, kombinuje různé formáty, vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Tvorba prezentací, dokumentů v textovém editoru, audionahrávek, videí</i>
<p>d. využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti, zefektivnil či zjednodušil své pracovní postupy a zkvalitnil výsledky své práce</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Fotografie, sdílení a tisk zápisů</i> • <i>Zápisy a výpisky v online prostředí (např. textový editor nebo Padlet)</i>
<p>e. chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, seznamuje se s novými technologiemi, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bezpečnost na internetu</i> • <i>Způsoby komunikace – význam digitální komunikace ve společnosti</i>
<p>f. předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bezpečnost na internetu</i>

Vzdělávací oblast: Člověk ve společnosti

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 6.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů, poznámky
<ul style="list-style-type: none"> chápe závislosti člověka na přírodě v návaznosti na vegetační cyklus přírody orientuje se v typech a historii vývoje kalendáře jmenuje a vyhledává v kalendáři významné dny a svátky, dokáže je spojit se zvyky a tradicemi dokáže vysvětlit pojem domov, přejít k pojmům obec, vlast, Evropa, svět vlastními slovy dokáže vyjádřit vztah k místu, kde žije vnímá krajinné a ekologické prostředí dokáže vysvětlit význam rodiny pro vývoj člověka na příkladech dokládá význam spolupráce při řešení úkolů v rodině uvědomuje si postavení rodiny ve společnosti rozeznává typy rodiny jmenuje a vysvětluje funkce rodiny porozumí základním pojmům, popíše základní funkce složek státní moci, charakterizuje demokratický systém uvědomuje si význam úcty ke kulturním památkám, učí se schopnosti vystoupit proti vandalismu 	<p>Úvod do OV Člověk v rytmu času Čas nezastavíš; Cyklus přírody Kalendář</p> <p>Domov je tam, kde... Místo, kde žijeme; Obec; Obecní zřízení; Životní prostředí</p> <p>Rodinný život, rodina – postavení a role ženy a muže; Příbuzenské vztahy; Manželství je smlouva, slib a přísaha; Rodina – místo návratů; Děti – pokračování našeho života; Rodina – ostrov bezpečí; Rodina dělá z domu domov; Rodina jako vzor a příklad; Když vlastní rodina chybí; Pomoc na dálku; Vliv rodiny na rozvoj osobnosti dítěte;</p> <p>Komunikace; Komunikace v rodině; Modelové situace a hry zaměřené na osvojení komunikačních dovedností</p> <p>Má vlast Život v regionech; Kolik řečí znáš...; Státní symboly; Česká republika – demokratický právní stát</p> <p>Z historie V hlubinách dávných časů; O zlatý dukát; Významné osobnosti; Naši prezidenti; Stověžatá Praha</p>	<p>VV – tematika času v umění, výtvarné zpracování svátků, slavností, kalendáře HV – trvání hudebních skladeb, odhad F – mezinárodní jednotka času (t) = sekunda (s), sluneční hodiny Z – určování světových stran pomocí slunce a hodin ČJ – báseň o domově/rodině D – historie naší obce</p> <p>D – nejstarší Přemyslovci, svatby v různých historických dobách VV – blahopřání k sňatku ČJ – J. Seifert</p> <p>VV, INF – emotikony HV – ukolébavky ČJ, MV, OSV – způsoby komunikace, verbální a neverbální prostředky, seberegulace, sebeorganizace</p> <p>Z – regiony a kraje ČR ČJ – Staré pověsti české HV, VDO – hymna, politická participace Z – vlajky sousedních států, prezidenti, města ČR</p>	<p>Testy, desetiminutovky, práce s textem a dalšími zdroji, skupinové práce, projekt</p>

Školní	vzdělávací	program	Základní škola a Mateřská škola Raspenava	
Výstupy	Učivo		Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů, poznámky
<ul style="list-style-type: none"> • rozlišuje práva a povinnosti, zná základní lidská práva, uvědomuje si povinnosti vyplývající z rolí člověka • označuje odlišnosti, vytváří si postoje k toleranci a respektu, zaujímá aktivní postoje proti projevům netolerance • uvědomuje si význam vzdělání, společných pravidel a norem ve školním kolektivu, význam tolerance i spolupráce • zná zásady efektivního učení • navrhuje způsoby řešení neshod a konfliktů nenásilným způsobem • uvědomuje si význam volnočasových aktivit pro zdraví člověka • uvádí klady a zápory při využívání multimediálních zařízení v životě člověka 	<p>Miniúvod do lidských práv Všichni jsme lidé; První krok k lidským právům; Dvě strany mince; Moje práva – tvoje práva</p> <p>Život ve škole – Škola – základ života; I ve škole s pravidly; Umění učit se; Vedení záznamu o čase stráveném u televize, videa a počítače; Kamarádství, přátelství, láska Vyrovnavání se s problémy</p>		<p>TV – aktivní odpočinek VV – pocitový obrázek VDO – občanská společnost a škola</p>	

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 7.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<ul style="list-style-type: none"> • uplatňuje vhodné způsoby chování v různých životních situacích, nenásilným způsobem řeší případné konflikty, vhodně volí způsob komunikace • rozlišuje záměrné a nezáměrné působení • rozpozná nežádoucí vlivy okolí a umí se jim bránit <p>porozumí základním pojmům • dokáže vysvětlit obsah pojmu kultura • snaží se poznat jiné kultury a porozumět odlišnostem • respektuje kulturní zvláštnosti, odlišné názory, způsoby chování a myšlení</p> <p>dokáže ocenit krásy naší vlasti • aktivně přistupuje k ochraně životního prostředí, uvědomuje si nutnost ochrany přírodního a kulturního bohatství</p> <ul style="list-style-type: none"> • porozumí základním pojmům • rozlišuje důležité potřeby od marnotratných • respektuje cizí majetek, dobře využívá a chrání majetek vlastní • uspokojuje své potřeby přiměřeně s ohledem na druhé <ul style="list-style-type: none"> • zná znaky státu, rozlišuje různé formy státních zřízení • uvědomuje si vlastní spoluzodpovědnost za fungování státu, poznává způsoby účasti na veřejném životě • charakterizuje principy demokracie <ul style="list-style-type: none"> • uvědomuje si potřebu vzájemné spolupráce mezi zeměmi • zajímá se o dění ve světě • vnímá rozdíly mezi obyvateli jednotlivých zemí jako přirozené 	<p>ŽIVOT MEZI LIDMI – Patříme k lidem, Vliv rodiny, Ve škole, Mezi vrstevníky, Komunikace, Média</p> <p>ČLOVĚK A KULTURA – Kultura, Umění, Krása kolem nás, Víra a náboženství, Nejstarší formy náboženství, Slušnost pro každý den, Kam za kulturou</p> <p>PŘÍRODNÍ A KULTURNÍ BOHATSTVÍ – Krásy naší země, Procházka po architektonických stylech, Ochrana přírodního a kulturního bohatství, Zachraňme Zem</p> <p>MAJETEK V NAŠEM ŽIVOTĚ – Naše potřeby, Mít nebo být? Majetek a vlastnictví</p> <p>ŘÍZENÍ SPOLEČNOSTI – Stát, Cesta k demokracii, Volby, Začlenění do veřejného života, Každý chce dosáhnout úspěchu</p> <p>SVĚT KOLEM NÁS – Spolupráce mezi zeměmi Evropy, Tolerance k národnostním menšinám, Nadnárodní organizace a aliance, Skupina vrstevníků a násilí</p>	<p>PŘ – živočišné žijící ve skupinách D – heraldika MV – média, masová komunikace</p> <p>ČJ – Řecká literatura D – divadlo ve starověku, kalokagathia</p> <p>PŘ – NP, CHKO, UNESCO Z – názvy obcí</p> <p>Z – evropské státy – monarchie, samosprávné celky, rasy (PŘ) MKV – kulturní diference, etnický původ, multikulturalita</p> <p>VMEGS – Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět, jsme Evropané</p>	

Školní vzdělávací	program	Základní škola a Mateřská škola Raspenava	
<p>důsledky různých životních a kulturních podmínek, nepovažuje je za důvod k nepřátelství • rozpoznává netolerantní projevy v chování lidí</p> <p>• zná základní lidská práva a uplatňuje je v reálných situacích • posuzuje svá vlastní práva a práva jiných a respektuje je • uvědomuje si nutnost ochrany lidských práv</p>	<p>LIDSKÁ PRÁVA Lidská práva v dokumentech, Rovnost a nerovnost, Svoboda a autorita, Morálka a mravnost, Všeobecná deklarace lidských práv</p>	<p>ČJ – Kain a Abel, bajka (mravní ponaučení), Tolstoj, Andersen</p>	

Vzdělávací oblast: Člověk ve společnosti

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 8.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>uvědomuje si vývojové změny fyzické, psychické a sociální a dokáže je rozlišit, vnímá vliv prožitých událostí na formování osobnosti přijímá rozdíly mezi lidmi jako přirozený jev dokáže pojmenovat hlavní znaky jednotlivých vývojových období nevnímá odlišnosti lidí jako důvod k nepřátelství, vytváří si kladný vztah k sobě i k ostatním lidem, y uvědomuje si význam motivace pro dosahování dobrých výsledků činnosti popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</p> <p>dokáže vysvětlit rozdíl mezi pojmy vjem, smyslové vnímání, sociální vnímání, myšlení, myšlenková operace, paměť, pozornost, hra, práce, city uvědomuje si součinnost smyslových orgánů uvědomuje si chybné tendence při vnímání druhých lidí a snaží se je minimalizovat hledá nové způsoby řešení problémů procvičuje různé druhy paměti, zná svůj typ paměti využívá poznatků při vlastním učení dokáže vysvětlit rozdíly funkcí levé a pravé hemisféry</p>	<p>OSOBNOST – Jsem člověk – ale jaký? Navždy v pubertě? Já a moje já, Jaký jsem, Co dokážu</p> <p>PSYCHICKÉ PROCESY A STAVY – Jak poznávám a vnímám, Myslím, tedy jsem, Pamatuješ si jak...? Celý život je učení, Jak prožívám své city</p> <p>ČLOVĚK V SOCIÁLNÍCH VZTAZÍCH – Umím se přiměřeně prosazovat? Nestímám a jsem ve stresu, Konflikt a jeho řešení</p>	<p>Z – demografie D – významné osobnosti OSV – poznávání, sebepoznání, sebezpečí, psychohygienu</p> <p>ČJ – rčení OSV – kreativita, psychohygienu, osobnostní a sociální rozvoj</p> <p>ČJ – Robinson Crusoe, Mauglí</p>	

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>dokáže se vyjadřovat a prosazovat formou přiměřenou situaci zná asertivní práva a povinnosti, poznatky dokáže využívat v praxi, dokáže asertivně vyjadřovat pochvalu a objektivní kritiku a sám je dovede přijímat, učí se zvládat stresové situace, zamýšlí se nad způsoby řešení konfliktů, dokáže potlačit své emoce, upevňuje si pravidla zdravého života, uvědomuje si svůj aktuální zdravotní stav a řeší případné nedostatky, ví, kdy se obrátit na odborníky pečuje o své zdraví po stránce duševní i tělesné upevňuje si pravidla správné životosprávy uvědomuje si význam relaxace, volí vhodnou formu dokáže pojmenovat základní emoce</p> <p>dokáže vysvětlit rozdíl mezi právními a morálními normami dodržuje společně stanovené zásady v třídním kolektivu chápe význam dodržování pravidel v životě člověka uvědomuje si potřebu dodržování pravidel pro fungování společnosti, y dokáže vysvětlit pojmy právní vztah, právní řád, právní odvětví rozlišuje účastníky právních vztahů</p>	<p>PRÁVNÍ MINIMUM – Pravidla jsou všude okolo nás, Právo tvoří systém, Právní vztahy</p> <p>ZÁKLADY PRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE – Ústavní zákony, Státní symboly, Moc zákonodárná, Moc výkonná, Moc soudní, Listina základních práv a svobod, Politika, Evropská unie a právo</p>	<p>D – Česká obec sokolská Z – ozbrojený konflikt MKV – Lidské vztahy</p> <p>D – historické zákoníky</p> <p>HV – hymna</p>	

Školní vzdělávací program	Základní škola a Mateřská škola Raspenava		
Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>dokáže vyhledat příslušné právní normy, uvědomuje si důležitost Ústavy ČR jako nejvyššího právního předpisu, y rozlišuje moc zákonodárnou, výkonnou a soudní, zná státní orgány a jejich pravomoci rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí</p> <p>uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě státu</p> <p>dokáže přiměřeně prosazovat svá práva a respektovat při tom práva druhých</p> <p>rozlišuje principy levicových a pravicových politických stran, orientuje se v politickém spektru</p> <p>zná orgány EU a jejich funkce</p> <p>zajímá se o aktuální dění v EU</p> <p>objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání</p>		<p>VDO – občan, občanská společnost a stát</p> <p>VMEGS – Evropa a svět nás zajímá, objevujeme Evropu a svět, jsme Evropané</p> <p>D – prezidenti, historické osobnosti</p> <p>ČJ – práce se slovníkem spisovné češtiny</p>	

Vzdělávací oblast: Člověk ve společnosti

Vyučovací předmět: Občanská výchova

Ročník: 9.

Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>☐ uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, ☐ případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem, ☐ zná základní lidská práva a uplatňuje je v reálných situacích, ☐ posuzuje svá vlastní práva a práva jiných a respektuje je, ☐ uvědomuje si nutnost ochrany lidských práv, ☐ objasní potřebu tolerance ve společnosti, ☐ respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, ☐ zaujímá tolerantní postoje k menšinám, ☐ posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci</p> <p>☐ rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, ☐ uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu, ☐ objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů, ☐ vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat běžný život občanů, ☐ přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, ☐ posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, ☐ objasní význam právní úpravy důležitých vztahů (vlastnictví, pracovní poměr, manželství),</p>	<p>OBČANSTVÍ ANEB KAM PATŘÍM, KDE JSEM DOMA – občanem své obce, náš úředník, náš pán? občanem svého státu, občanem evropské unie, občan, nebo občan?</p> <p>OBČAN A PRÁVO – odvětví práva v české republice občanské právo v systému práva Vlastnictví zavazuje ochrana majetku Uzavíráme smlouvy Povinnost k náhradě škody</p> <p>PRÁVNÍ OCHRANA – orgány právní ochrany a sankce, které ukládají, správní řízení, Přestupky, Trestní právo – trestné činy, Trestní právo – mladiství a děti mladší 15 let, Trestní právo – trestní řízení občanské soudní řízení</p>	<p>VDO – občan, občanská společnost a stát, participace občanů v politickém životě, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování VMEGS – EU HV – hymna ČR a EU D – Václav Havel, Josef II., Cicero</p> <p>D – zrušení trestu smrti v ČR ČJ – významy slova vazba</p>	

Školní vzdělávací program	Základní škola a Mateřská škola Ráspenava		
Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>☐ provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy (osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci), ☐ dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování, ☐ rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů, ☐ rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady</p> <p>☐ posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních cílů, ☐ orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí, ☐ posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravě, ☐ prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce</p> <p>vyjmenuje a vysvětlí role členů rodiny a hodnoty důležité pro rodinné soužití, ☐ posoudí vztahy mezi rodiči a dětmi, včetně otázkou lásky a porozumění, ☐ posoudí možné příčiny krizí v rodině, včetně rozvodu, a hledá vhodná řešení, ☐ odsuzuje domácí násilí a na příkladech uvádí možnosti prevence tohoto násilí, ☐ vyhodnotí současnou ekonomickou zatíženost rodiny a posoudí možná opatření, včetně správného zacházení a hospodaření s penězi rodiny, ☐ uvědomí si a posoudí kvality rodičů a jejich předpoklady pro výchovu dětí.</p>	<p>VOLBA POVOLÁNÍ – správná volba každé povolání si žádá své, První brigáda, první zaměstnání brigáda a právo, Pracovní smlouva</p> <p>RODINA A ZÁKONY – rodina z pohledu práva, rodiče a děti</p>		

Školní	vzdělávací	program	Základní škola a Mateřská škola Raspenava	
Výstupy	Učivo		Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>☐ vyjmenuje základní zdroje příjmů a hlavní po- ložky výdajů, ☐ vyjmenuje základní typy daní/dávek a vysvětlí jejich význam, ☐ rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, uvede jejich příklady, ☐ objasní potřebu dodržování zásad ochrany du- ševního vlastnictví a tyto zásady uplatňuje ve svém jednání, ☐ vysvětlí, jakou funkci plní banky a které služby občanům nabízejí, ☐ rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, ☐ uvede příklady dávek a příspěvků, které ze stát- ního rozpočtu získávají občané, ☐ na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, ☐ vyjádří svůj postoj ke kritériím životní úrovně</p> <p>☐ popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, ☐ uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování, ☐ uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory, ☐ uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva, ☐ objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, ☐ uvede příklady možných projevů a způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni (v obci, regionu), ☐ uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání, ☐ uvědomuje si potřebu vzájemné spolupráce mezi zeměmi, ☐ zajímá se o dění doma i ve</p>	<p>GLOBÁLNÍ SVĚT – globalizovaný svět přináší globální problémy, Vybrané globální problémy, Rozvojové cíle tisíciletí, Role České republiky, Co můžeš udělat ty?</p>		<p>EV – problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí</p> <p>MV – kritické čtení s porozuměním</p>	

Školní vzdělávací program	Základní škola a Mateřská škola Raspenava		
Výstupy	Učivo	Průřezová témata mezipředmětové vztahy	Možné ověření výstupů
<p>světě, ☐ vnímá rozdíly mezi obyvateli jednotlivých zemí jako přirozené důsledky různých životních a kulturních podmínek</p> <p>☐ kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání, ☐ popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru, ☐ uvědomuje si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů, ☐ uvede příklad životních hodnot určujících kvalitu života, ☐ domýšlí souvislosti významných životních rozhodnutí, ☐ vyhodnotí své sociální role z hlediska důležitosti, obtížnosti, trvalosti, pravidel, přínosů, ☐ sestaví si osobní hierarchii životních hodnot, ☐ vyjádří postoj k návrhu své osobní životní vize a podmínkám jejího dosažení</p>	<p>ŽIVOTNÍ PERSPEKTIVY – co tě čeká?</p>	<p>OSV – osobnostní rozvoj</p>	